

Yabancı yatırımlar 'ilaç' gibi gelecek!

Dev ilaç firmaları Türkiye'yi üretim üssü yapıyor. Özellikle pahalı olan ilaçların üretimiyle hem 6 milyar liralık döviz çıkışı azalacak hem de fiyatlar düşecek.

Sağlık Bakanlığı'nın 2016'da uygulamaya koyduğu 'İlaçta Yerleşme' teşviğinin ilk meyveleri alınıyor. Verilen teşviklerle Türkiye'de yatırım yarışına giren yabancı devletlerden bazıları doğrudan kendi tesisini kurdu, bazıları da yerli firmalarla ortaklık anlaşması imzaladı. Dünyanın en büyük ilaç şirketlerinden İsviçreli Novartis, Kurtköy tesislerinde üreteceği iki yeni ilacı ağustos ayında piyasaya sunmaya hazırlanıyor. ABD'li Gilead Sciences mayıs ayında Pharmactive İlaç ile yerli üretim anlaşması imzalayarak hepatit ve HIV alanlarındaki hayat kurtaran stratejik ilaçları üretme

kararı aldı. İranlı CinnaGen, haziran ayında Çerkezköy'de 100 milyon dolarlık bir fabrika yatırımı yaptı, ayrıca Türk ortağı ile birlikte 'Greenfield Investment-Sıfırdan fabrika kurmak' için de düğmeye bastı. Fransız Sanofi, Türk ortağı ile antibiyotik üretimi için bugün imza atıyor.

AYSEL YÜCEL/4

EURO 3.4037 LİRAYA SABİTLENDİ

İlaçta sabit kur, bu yıla kadar, bir önceki yılın euro satış kuru ortalamasının yüzde 70'i üzerinden hesaplanıyordu. Bu yıl oran yüzde 60'a indirildi ve 2019 yılı için ilaç euro kuru 3.4037TL olarak belirlendi. İthal ve imal ayrımı yapılmaksızın tüm ilaçların fiyatları söz konusu kur üzerinden hesaplanıyor.

İLAÇTA 2023 YILI HEDEFLERİ

- Yurtiçi tıbbi cihaz ve tıbbi malzeme ihtiyacının değer olarak yüzde 20'sinin yerli üretimle karşılanması.
- Yurtiçi ilaç ihtiyacının değer olarak yüzde 60'ının yerli üretimle karşılanması.
- 2023'te en az bir orijinal ürün keşfi.
- Global klinik araştırma yatırımlarından Türkiye'nin aldığı payın ve yürütülen klinik araştırma sayısının yıl bazında yüzde 25 artması.

Dış yatırım 'ilaç' olacak!

AYSEL YÜCEL/İSTANBUL

Sağlık Bakanlığı'nın 'ilaçta yerleşme' teşvihi sonuç verdi, yabancı ilaç firmaları Türkiye'de yatırım yarışına girdi. Bazı firmalar direkt kendi tesisini kurarken, bazıları ise ilaçlarını üretmek için yerli firmalarla anlaşma yapmayı tercih ediyor. Dünyanın en büyük ilaç şirketlerinden biri olan İsviçreli Novartis, Kurtköy tesislerinde ürettiği iki yeni ilacı ağustos ayında piyasaya sunmaya hazırlanıyor. ABD'li Gilead Sciences mayıs ayında Pharmactive İlaç ile yerli üretim anlaşması imzalayarak hepatit ve HIV alanlarındaki hayat kurtaran stratejik ilaçları Türkiye'de üretme kararı aldı. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'nın (MENA) en büyük biyoteknolojik ilaç firmalarından CignaGen İlaç da haziran ayında biyoteknoloji alanında 100 milyon dolarlık bir fabrika yatırımını yaptı, Türk ortaklı bir 'Greenfield Yatırım' için de hazırlık yapıyor. Fransız ilaç şirketi Sanofi ise Türk şirketi Birgi Mefar ile antibiyotik üretmek için yarı imzaları atıyor. Yabancı firmaların Türkiye'deki yatırımlarını arttırmasının bir diğer önemli nedeni de Türkiye'de ilaçların fiyatlandırılmasının kaynak fiyat sistemiyne yapılması. Kordaki hızlı yükselişe rağmen hükümet 2019 yılı için ilaç euro kurunu 3.4037 TL olarak belirledi. Bu da yabancı firmaların karlılıklarını büyük oranda düşürürken, maliyetlerini de arttırdı. Firmalar bu sorunları aşmak için üretimi Türkiye'ye kaydırdı.

İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası Genel Sekreteri Turgut Tokgöz, ilaç firmalarının yurt içinde üretim için yatırımlarına hız vermelerinin önemli nedenlerinden birinin Sağlık Bakanlığı'nın önderliğinde 2016 yılında hata yapıldığına ilişkin 'İlaç Sektöründe İthalatın İmala Geçiş Uygulanması' olduğunu vurguladı. Tokgöz, "Uygulanması temel amacı ilaç pazarında yurtiçi üretimin payını değer olarak yüzde 40'lardan yüzde 60'a çıkararak, Türkiye ilaç endüstrisinin rekabet gücünü artırmak, ülkemizi küresel bir üretim merkezi haline getirmek ve hastaların sıkıntısız şekilde ilaca erişimini güvence altına almak. Her aşamada büyük bir hassasiyetle yürütülen yerleşme uygulamasını tüm gücümüzle destekliyoruz" dedi.

Milyarlarca dolarlık ithalata ölenecek

Sağlık Bakanlığı 2017 yılında kamu alımlarıyla ilaç ve tıbbi cihaz alanında uluslararası yatırımların arttırılacağını, bu alanlarda 5 milyar liralık yatırımı da Türkiye'ye çekmenin hedeflendiğini duyurmuştu. Bakanlık 'yerleştirme projesi' kapsamında yılda 6.1 milyar liralık ilaç Türkiye'de üretilmesini planlıyor. Öte yandan hükümet yabancı patentli ilaçların Türkiye'de üretimini yanı sıra, yerli patentli ilaçlara ilişkin de adım atmayı hedefliyor.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın (MENA) en büyük biyoteknolojik ilaç firmalarından CignaGen İlaç, 2016 yılında girdiği Türkiye'deki biyoteknoloji alanında 100 milyon dolarlık bir fabrika yatırımını yaptı. 2 yıllık hazırlık ardından geçtiğimiz haziran ayında Çerkezköy'de faaliyete geçen CignaGen İlaç, kurdukları biyoteknoloji fabrikası ile Türkiye'de nadir bulunan ilaçları üretimi yapacak. Bu yatırım ile CignaGen İlaç, küresel bir oyuncu ve devamında dünyanın ilk 10 biyoteknolojik ilaç üreticisinden biri olacak hedefliyor. Fabrikasının faaliyete geçmesiyle ilk etapta 150 milyon dolarlık biyoteknolojik ilaç ithalatını duracağını söyleyen CignaGen İlaç CEO'su Ferhat Faizi, "Türkiye suan katma değeri yüksek olan ilaçları ithal ediyor. 1

Yabancı ilaç üreticileri, Türkiye'de yatırım atağına geçti. İsviçre merkezli şirketlerden büyük ilaç şirketlerinden Novartis, ABD'li Gilead Sciences, Fransız Sanofi ve Orta Doğu'nun İranlı devi CignaGen yerli üretimle karlılığını arttıracak, ihracatla da büyümesine hız katacak.

6.1 milyar TL **%60** **500** dolar

Yerli üretime geçilmesi hedeflenen ithal ilaç tutarı

Hükümetin ilaç üretiminde 2023'e kadar hedeflediği yıllık payı

Nadir bulunan ilaçların kilogram başına minimum ihracat değeri

DHL: Müşteriler yerli yatırıma yöneli

DHL Supply Chain Türkiye, 10 yılı aşkın süredir ilaç ve medikal ürün üreticilerine sağlık lojistiği hizmeti sunuyor. Şirket, Sağlık Bakanlığı'ndan onaylı ve GDP, GMP standartlarına uygun 50 bin metrekarelik alanda ilaç sağlık sektöründe yaklaşık 38 müşterisi için lojistik operasyonları yürütüyor. DHL Supply Chain Türkiye Genel Müdürü Örkun Saruhanoglu, özellikle kur artışı sonrası yabancı ilaç şirketlerinin Türkiye'de yatırımını yönlendirdiğini açıklarken şunları söyledi: "Türkiye'de ilaçların fiyatlandırılmasının kaynak fiyat sistemiyne yapıyor. Kordaki hızlı yükselişe rağmen hükümet 2019 yılı için ilaç euro kurunu 3.4037 TL olarak belirledi. Dolayısıyla ilaç firmalarının karlılıklarını büyük oranda düşürken, maliyetleri de arttı. Bu durum firmaların Türkiye'de yatırıma yöneli. Bazıları kendi tesislerini açarken, bazıları ise Türkiye'de üretmek için yerli ilaç firmaları ile ortak üretim yapmaya başladılar. Özellikle büyük firmaların çoğu artık Türkiye'de üretim tercih ediyor. Buradan da ihracat yapmayı hedefliyor. Çünkü Türkiye'de üretim su anda çok karlı. Hükümet de bu alanda önemli yatırımlar teşvikleri veriyor" diye konuştu.

Novartis iki ilaç daha üretecek

Dünyanın en büyük ilaç şirketlerinden biri olan ve Türkiye'de sitma ilacı üreten İsviçreli Novartis, yaklaşık 8 ay önce yaptığı açıklamada Türkiye' nin yerli üretim stratejisi doğrultusunda 2019 Ağustos ayında ilk ilacını daha üretimi bu ülkede yapmayı planladığını duyurdu. Novartis Onkoloji Türkiye

Genel Müdürü Pınar Östündü, "Yerli üretim konusundaki planlamalarımızı 2024'sürdürüyoruz. Kurtköy üretim tesislerinde ilk yerli üretilen ilacımız dışında 2 yeni yerli üretilen ilacımızı daha 2019 yılının Ağustos ayında hastalarla buluşturmayı planlıyoruz" diye konuştu.

Gilead Sciences Hepatit ve HIV ilaçlarını üretecek

Sağlık Örgütü'nce (DSÖ) ilaca erişimin en kritik olduğu hastalıklar olarak tanımlanan Hepatit ve HIV alanlarındaki hayat kurtaran stratejik ilaçlar, bundan böyle Türkiye'de Pharmactive İlaç ile birliyle üretilecek. İlk olarak dünyada yıllık satışını 1 milyar dolara ulaşması beklenen Hepatit B ilacı ile başlayacak olan projenin, en son keşfedilen yenilikçi HIV ilacının üretilmesi ile devam etmesi öngörülüyor. Gilead Sciences Türkiye Genel Müdürü Şebnem Girgin, Bu iş birliği ile Gilead'ın halen geliştirmekte olduğu diğer yenilikçi ilaçlarının da Türkiye'de üretilmesinin önünün açılacağını belirtti. Bu proje ile Türkiye, söz konusu patentli ve yenilikçi Gilead ilaçları için halihazırda üretim yapmakta olan Kanada ve İrlanda'dan sonra dünyadaki üçüncü ülke olacak.

CinnaGen fabrika açtı, Türk ortaklı yeni yatırım yolda

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın (MENA) en büyük biyoteknolojik ilaç firmalarından CignaGen İlaç, 2016 yılında girdiği Türkiye'deki biyoteknoloji alanında 100 milyon dolarlık bir fabrika yatırımını yaptı. 2 yıllık hazırlık ardından geçtiğimiz haziran ayında Çerkezköy'de faaliyete geçen CignaGen İlaç, kurdukları biyoteknoloji fabrikası ile Türkiye'de nadir bulunan ilaçları üretimi yapacak. Bu yatırım ile CignaGen İlaç, küresel bir oyuncu ve devamında dünyanın ilk 10 biyoteknolojik ilaç üreticisinden biri olacak hedefliyor. Fabrikasının faaliyete geçmesiyle ilk etapta 150 milyon dolarlık biyoteknolojik ilaç ithalatını duracağını söyleyen CignaGen İlaç CEO'su Ferhat Faizi, "Türkiye suan katma değeri yüksek olan ilaçları ithal ediyor. 1

milyar dolarlık bir biyoteknolojik ilaç ithalatı söz konusu. Şirket olarak fabrikamızın açıldığı bugün bu ithalattan büyük kısmını ülkede üretiliyor. Bu ilaçların tamamını Türkiye'de üreterek net ihracatçı konumuna gelmek için planlarımızı başlattık. Bunun için anlaşmalarımızı imzaladık. Kimyasal ilaçların ortalamaya kutu fiyatı 8 lira civarında ama bizim ilaçların minimum değeri 500 dolardan başlayır" şeklinde konuştu. Türkiye'de en önemli konunun ihracat olduğunu düşünen Ferhat Faizi, şöyle devam etti: "Türkiye'de katma değeri ihracatı arttırmak gerekiyor. Biyoteknolojik ilacın ihracat değeri, 1 kg için 1 milyon dolar civarındayken, kimyasal ilacın kg başına 17 dolar civarında. Arada çok ciddi fark var. Çünkü know-how oldukça yüksek. Dünyada

İlaçta euro kuru 2019'da 3.4037 TL'ye sabitlendi

Türkiye'de ilaçların fiyatlandırılması 2004 yılından beri kaynak fiyat sistemiyne yapıyor. Buna göre Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz ve Yunanistan olmak üzere 5 Avrupa Birliği ülkesinden alınan ilaç fiyatlarının en düşüğü kaynak fiyat olarak kullanılıyor. Euro cinsinden olan bu fiyat, her yıl yeniden belirlenen sabit bir kur üzerinden TL'ye dönüştürülüyor. Söz konusu sabit kur, bu yıla kadar, bir önceki yılın euro satış kuru ortalamasının yüzde 70'i üzerinden hesaplanıyordu. 2019 yılında bu oran yüzde 60'a indirildi ve 2019 yılı için ilaç euro kuru 3.4037 TL olarak belirlendi. İthal ve imal yararı yapılmaksızın tüm ilaçların fiyatları söz konusu kur üzerinden belirleniyor.

Fransız Sanofi, Birgi Mefar ile antibiyotik üretecek

Türkiye'de 65 yıldır faaliyette gösteren Fransız ilaç şirketi Sanofi, yarım asrın aşkın süredir sağlık endüstrisinde hizmet sunan Türk şirketi Birgi Mefar ortaklığında özel bir teknoloji transferi projesini başlatıyor. Proje kapsamında Sanofi'nin şimdiye dek sadece İtalya'da üretilen antibiyotik ürünü Türkiye'de Birgi Mefar ile birliyle üretilecek. Şirket, bu işbirliği anlaşmasının ve yerli üretim projelerinin detaylarını Sanofi Türkiye Ülke Başkanı Cem Öztürk ve Birgi Mefar Şirketler Grubu CEO'su Faik Somer'in katılımıyla bugün İstanbul'da düzenlenecek basın toplantısı ile duyuracak. Sanofi Türkiye Ülke Başkanı Cem Öztürk, "Güçlü bir adanışlıkla ülkemize kazandıracakımız bu teknoloji transferi yatırım, yerli üretime sunacağı katma değer kadar yaratacağı ihracat olanakları ile de önem taşıyor" dedi.

biyoteknolojisi geçiş olduğu için Türkiye'de bunun için ciddi adımların atılması gerekiyor. Biz kendi adımıza bu adımları şimdi de atıyoruz. Eğer istediğimiz imvemyi burada yakalayabilirsek Türkiye'de yakında 3-4 fabrika daha kurmayı hedefliyoruz. Burada hem AR-GE hem de üretim işsü olarak Türkiye'yi Güney Kore gibi biyoteknolojiye çok iddialı bir yere getirebiliriz". İhracata hızla başlayan Fransa, Sri Lanka, Ürdün, Bosna, Senegal, Ekvator, Fas, Katar, Cezayir, Vietnam, Moldova ve Sırbistan'ın yanı sıra 10'dan fazla ülkeye daha anlaşma imzalandı. Faizi, "Türkiye'nin jeopolitik konumundan dolayı Avrupa ülkelerine ihracat yapmak hedeflerimiz arasında" dedi. Şirket ayrıca, Türk ortaklı bir 'Greenfield Yatırım' için de hazırlık yapıyor.